

NOVELLESJANGEREN (sammendrag av dr. prof. H. Nilsen). SEMESTER 3 - 4

Vi vet novelle betyr ”nyhet” (novella) fra italiensk. Sjangeren har oppstått i mange former siden Giovanni Boccaccio sin bok *Decamerone* kom ut i **1353**.

https://no.wikipedia.org/wiki/Dekameronen#Norske_utgaver

Litteraturhistorien sier at det var Boccaccio som skapte novellesjangeren. På grunn av sjangerens mange ansikt er den vanskelig å definere. Novellen som sjanger er gjerne forskjellig fra land til land, og i mange land er novelle-sjangeren del av nasjonallitteraturen. *Litteraturvitenskapelig leksikon* (1997:175-176) viser til Goethe (1749-1832) som sier at novellen presenterer en **utrolig hendning** som har hendt. Den sveitsiske litteraturforskeren Emil Staiger (1908 -1987) definerer sjangeren som ” **en fortelling av middels lengde.**” (ibid.) Vi synes nok at både Goethes og Staiger sine forklaringer sier ikke mye om hva som er typisk for sjangeren. *Litteraturvitenskapelig leksikon* skriver at flere novelleteoretikere understreker **sjangerens mange muligheter for tolkning**, og at ordenes mening og mulige mening brukes på en annen måte enn for eksempel i romanen. Novellen **antyder** der andre sjangrer er tydeligere og forklarer og utdyper. Derfor uttrykkes også novellens språkbruk som **antydningens kunst**, og den kunsten overlater til leseren å lese mellom linjene.

Men selv om det er vanskelig å forklare presis hva som er typisk for sjangeren, så kan vi være enige om dette: Novellen er en interessant sjanger – og utfordrende, **novelle-sjangeren ber om våkne lesere**. Novelle-leseren må være like våken og bruke like skarpe briller som detektiven i kriminalromanen og i kriminalfilmen.

Litteraturviter Hans Skei (Oslo Universitet) skriver i sin litteraturhistorie *Å lese litteratur* (2. utg. 2006, s 73), «Det er vanskelig å finne felles trekk for alle typer noveller.»

Men ett godt tegn er at novellen er kort, nesten alltid så kort at den kan leses på én gang (mellom ½ og maks 10 sider). Novellen har også ofte et tydelig tema og et tydelig høydepunkt, og ofte en **overraskende slutt som kan gi leseren noe å tenke på og gruble over.**

Mange noveller gir en bestemt stemning og atmosfære mer enn den gir ytre handling. Og den gode novellen ber om **våkne lesere**. Novellen inneholder ofte opplevelser om livet (også ditt og mitt liv!), ofte livs-kriser (**eksistensialistisk**), og slik at mennesker kan kjenne seg igjen, altså krise og krise-løsninger, **forandringer** fra noe til noe. Noveller kan handle om **ensomhet**, om **håp**, og handlingen **speiler ofte tiden og samfunnet** der novellen kommer fra.

Pensumlista for studentene gir gode eksempler på norsk novellekunst.